СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 171. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го ЛИПНЯ 1950. — No. 171. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 26, 1950. VOL. LVIII

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки — СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America — SEVEN CENTS Elsewhere

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ НА 600,000 ВОЯКІВ

Вашингтон, 24 липня. — През. Труман передав Конґресові домагання ухвалити додатково $10,516,976,000 для департаменту оборони, на поборову службу і на президентський фонд необхідности. Це є на пів біліона більше ніж президент заповів у своїм звіті про положення в Кореї 19 липня. Додаткові фонди мають бути долучені до бюджету на теперішній скарбовий рік, який почався 1 липня. З нього мають бути втримані нові збройні сили в кількості 600,000 вояків. З жаданих фондів мало б піти на армію $3,063,000,000; на фльоту й корпус маринарки $2,648,000,000; на повітряні сили $4,535,000,000; на встановлення широко закроєних діянь $240,000,000. Крім того на переведення бранки мало б піти дальших $20,000,000, а на потреби діяльности президента $10,000,000. Ці гроші мали б бути додані до вже ухвалених на біжучий скарбовий рік військових видатків у сумі $13,544,811,618. Коли прийде додаткових 600,000 вояків, загальне число вояків у збройних силах буде виносити понад 2,000,000.

Воєнна сила маринарів зросте на 57,000.

Конґресові знавці виявляють, що корпус маринарів буде збільшений на 60 відсотків у найближчій майбутності. Воєнна фльота має дістати дальших два або три літаконосці так швидко, як це тільки можливе. У червні сила маринарів виносила 75,000 вояків.

Домашня ґвардія в стейті.

Краєва ґвардія стейту Ню Йорк має відійти до воєнної служби вже найближчого місяця, а на її місце губернатор Дуї організує домашню ґвардію, потрібну до цивільної оборони.

● З корейського фронту повідомляють про збільшені перебіги корейців від червоних до американців, як американська авіяція почала бомбардувати червоних не тільки бомбами, але й летючками.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД ВИКРУТАМИ ПРИ БРАНЦІ.

Молодь у поборовім віці дістала строге напімнення перед викрутами при бранці. Хто ухиляється від ставлення до асентирунку, таких жде кара 5 років тюрми і грошева кара до $10,000. В деяких випадках передбачена кара смерти. Влада не закриває факту, що багато з покликаних рекрутів не зголосилося до бранки в означенім дні. Хто викручується від бранки не має права апеляції за звільнення, як це передбачено в деяких випадках. Хто не зголошується на час, може бути асентерований при найближчій нагоді і висланий якстій на вправи, без дозволу наладнати свої особисті справи перед виїздом.

ПРОМИСЛОВЦІ НЕ ВІРЯТЬ У ПАЙКУВАННЯ НАФТИ ҐАЗОЛІНИ.

Вашинґтон.—Якщо не прийде до війни на великі розміри, нема причини побоюватися пайкування земного олію й ґазоліни. Таку думку висловлюють високі федеральні урядовці. Звідомлення, департаменту внутрішніх справ запевнюють, що цих продуктів є повно.

ДОТАЦІЯ З ФОНДУ РАКЕФЕЛЕРА ЗА ОСТАННІЙ КВАРТАЛ.

Ню Йор. — Загальна сума приділів на наукові цілі з Фонду Ракефелера за другий квартал б. р. виносить $2,143,633. Крім різних цілей, на які фундація призначувала дари давніше, призначено тепер ще $120,000 на Інститут Брукінґа у Вашинґтоні. Ці гроші призначені на студії закордонних відносин, започатковані перед чотирма роками.

ПРЕЗИДЕНТ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ШПИГАМИ

ВЗИВАЄ ДО НАДСИЛАННЯ ІНФОРМАЦІЙ ПРО ПІДРИВНИХ ЛЮДЕЙ.

Вашинґтон, 24 липня. — През Труман звернувся до всіх громадян і до осіб, зайнятих в поліційній службі, щоб вони звернули увагу на шпигів, на саботажників, на підривних людей. Президент пригадав, що Федеральне Бюро Інвестиґацій є центральною установою, яка має до діла з підривними затіями. Він взиває всіх громадян, а з окрема поліційних службовиків доносити про затії до найближчої станиці Федерального Бюра Інвестиґацій (Еф Бі Ай). Урядовці признають, що такий зазив був давно уплянований, одначе його треба було приспішити з огляду на корейську війну, підчас якої комуністи у всіх країнах заворушилися і взялися до актів саботажу.

Високі урядовці виявляють, що поступування влади супроти комуністичних вертільників і саботажників буде далеко поважніше й завзятіше ніж поступування супроти підривних елементів у попередніх війнах. Велика більшість комуністів це родовиті американці й тому на підставі закону їх можна буде приборкувати щойно після того, як вони поповнять акт саботажу. У попередній війні більшість підривних агентів це були чужинці і з ними було легче дати собі раду, бо їх арештовано негайно після вибуху війни. Одначе й тепер люди, які заявляють свою льояльність до Росії, підпадуть під далеко більші обмеження ніж це передбачено досі.

Для слідження підривної роботи Еф Бі Ай втримує коло 50 слідчих відділів у різних містах, звичайно приміщених в судових будинках, а крім того, в малих місцевостях, є спеціяльні агенти Еф Бі Ай, які урядують в поштових будинках.

ДАЛЬШИЙ ВІДГОМІН ВИСТУПУ У.К.К. ПРОТИ НАРОДОВБИВСТВА

Ню Йорк, 25. липня. — Відомий виступ голови Українського Конґресового Комітету, проф. Льва Добрянського, в сенатському підкомітеті закордонних справ з піддержкою американської ратифікації міжнародної конвенції проти народовбивства, продовжує бути важливим міжнародним арґументом в цій справі. В останньому Американський Комітет для Конвенції Об'єднаних Націй проти народовбивства в своєму бюлетені аж два рази покликується на виступ проф. Добрянського та цитує місця з його заяви для підтвердження леґальности і необхідности міжнародньої акції в цій справі. В цій новій публікації окрему увагу звернено на таке твердження голови УКК: „Конвенція буде віддзеркаленням світового морального засуду ділових совєтських народовбивців та посереднім скріпленням загальної опозиції до їх підривних аґенцій закордоном; вона може причинитися до зменшення розмірів совєтської народовбивчої практики, що після того може статися більш таємною і тим самим труднішою до виконання; ця конвенція стане знаменитою заповіддю людського визволення та поліпшення; і, вкінці, наша справжня та відверта відданість її постановам послужить до проголошення наших цивілізованих принципів, за які ми готові боротися та якими ми змагаємо здобути льояльні уми в Україні та скрізь в совєтській тюрмі і совєтському кладовищі народів".

БРИТАНІЯ ЗАКЛИКАЄ ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Лондон, 25. липня. — Британський секретар внутрішніх справ, Джейс Чотер Ід, звернувся в Палаті Громад зі закликом зголошування добровольців до Цивільної Оборони, зв'язуючи її виразно з можливістю атомового нападу на Британію. Корпус британської Цивільної Оборони, встановлений минулого листопада, нараховує тепер 48,000 осіб і його постійно збільшується. Міністер висловив думку, що атомова зброя навряд чи буде рішальна в майбутній війні.

КОМУНІСТИ ЗАКЛИКАЮТЬ НАЦИСТІВ ДО „БОРОТЬБИ ЗА МИР"

Франкфурт, Німеччина, 25. липня. — Велика кількість колишніх членів націстичної партії та бувших вояків і офіцерів націстичної армії одержали поштою зі східного Берліна комуністичні заклики до „боротьби за мир проти американських підпалювачів війни". Рівночасно з Вісбаден повідомляють, що місцеве командування американської авіяції скликало наради деякої кількости колишніх офіцерів і вояків німецької Люфтваффе та послухало їхніх „споминів" про техніку і тактику совєтської авіяції на східньому фронті під час другої світової війни.

ВТРАТИ КОМУНІСТИЧНИХ КОРЕЙЦІВ 14,000-18,000.

Вашинґтон. — Офіцери армії обраховують втрати північних корейців на 14,444 до 18,000. На початку стан комуністичної армії в Кореї виносив 100,000 вояків. Тепер вони витрачують людей на великі розміри, а не мають резерви.

ЗБРОЙНА ПІДГОТОВКА ДО ОБОРОНИ—ПЕРШИМ ЗАВДАННЯМ ЕВРОПИ

Лондон, 25. липня. — Напередодні сьогоднішнього засідання постійної Північно-Атлантійської Ради, представники дванадцяти об'єднаних Атлантійським Пактом країн відбули тут вчора вступні наради, у висліді яких підкреслено, що збройна підготовка до оборони є тепер найважнішим завданням західно-европейських країн і народів. Під цим оглядом видвигає конкретні домагання Америка, що сама вже поробила цілий ряд конкретних заходів. На сьогоднішньому засіданні, крім полагодження коротких організаційних формальностей, будуть обговорювані дві основні справи: потреби і можливості европейської зброєвої продукції, та потреби і можливості збільшення европейських збройних сил безпосередньо і на довшу мету. Події в Кореї та американська рішучість у відношенні до них матимуть рішальний вплив і на ці наради в Лондоні.

ПОСТУПОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ ФРОНТУ В КОРЕЇ

ЗАПЕКЛІ БОЇ НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ ФРОНТІ. — ДАЛЬШІ УСПІХИ ЧЕРВОНИХ НА ЗАХОДІ.

Токіо, 25. липня. — З комунікатів головної квартири ген. Мек Артура, як і з фронтових повідомлень виходить, що фронт в Кореї поступово стабілізується, головно на своїй центральній ділянці, де американські оборонні сили починають повільно дорівнювати червоним напасникам. Натомість на лівому американському крилі, здовж західного побережжя, де оборонну лінію творили південно-корейські частини, червоні загналися аж до міста Мокпо, останнього ще гідного уваги порту на заході. Мокпо мало впасти в комуністичні руки в неділок. На центральному відтинку фронту американська Перша Кавалерійська Дивізія задержала свої позиції, розбиваючи концентрованим ракетним, артилерійським і піхотним вогнем всі спроби наступу червоних танків і піхоти. В поодиноких випадках американці переходили до протинаступу. Фронтова лінія в Кореї переходить тепер кривою від міста Янґдок на східному побережжі до Йонґджу на північний захід, тут легко заломлюється на південний захід до міста Поун і переходить дальше на південь біля Тайджон і Сонґджонк до Мокпо. У фронтових повідомленнях стверджується, що червоні кидають до наступу щораз нові маси солдатні, не зважаючи на величезні втрати. На східному американському крилі фронт не змінюється, тільки місто Йонґдок вже кілька разів переходило з рук до рук. Червоні війська є під постійним бомбардуванням аліянтських воєнних кораблів. Американська і союзницька авіяція продовжувала свої дії на фронті і у ворожому запіллі, завдаючи ворогові величезних втрат в людях і воєнному матеріялі, та постійно перериваючи комунікаційні получення.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОМАНДАНТ ЗАПОВІДАЄ НАСТУП

На фронті в Кореї, 25. липня. Американська Перша Кавалерійська Дивізія має „повні руки роботи" — стверджують воєнні кореспонденти на центральному фронті. Червоні концентрують там щораз більші сили всіх родів зброї, але всі їхні дотеперішні атаки були відбиті з великими для них втратами. Дивізією командує ген. Гобарт Р. Ґей, ветеран двох світових воєн. Він ствердив, що він ще ніколи не вів тільки оборонної акції, в якій його вояки „зле почуваються". Тому він заповів, що у „відповідному часі" він перейде сам до наступу, переконаний в правдивості твердження маршала Фоша, що під час війни бувають хвилини, коли команданти по обох боках думають, що вони програють, але виграє той, хто наступає.

ЧЕРВОНІ ДОСТРІЛЮЮТЬ РАНЕНИХ

На фронті в Кореї, 25. липня. Полонені червоні вояки і офіцери стверджують, що червоне командування достріляло в Сеулі захоплених поверх сотні ранених південно-корейських вояків. Полонені були переконані, що їх в полоні розстрілюють „американські бандити", як їм сказало їхнє командування, та були дуже заскочені, як замість кулі вони дістали їсти. Між полоненими є багато майже дітей, бо 13-літніх хлопців, що їх змобілізовано.

УКРАЇНЦІ ЗГОЛОШУЮТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ЧЕРВОНИХ В КОРЕЇ

Франкфурт, Німеччина, 25. липня. — Українські воєнні ветерани зголосили своє бажання взяти участь в боротьбі проти большевицької аґресії в Кореї — повідомляє Бюро Ройтера, а за ним частина світової преси. Згідно з цим повідомленням, — українські комбатанти звернулися телеграмою до Ради Безпеки, президента Трумана і президента південно-корейської республіки Рі, повідомляючи їх про організацію „Українського Леґіону для Кореї".

ПОВСТАННЯ ПОПЕРЕДЖУЮТЬ ПРИХІД ЧЕРВОНИХ

Пусан, Корея, 25. липня. — Тільки тепер виявляється, як основно большевики приготовляли теперішню аґресію в Кореї, зорганізувавши на південно-корейській території свої п'яті колони, що тепер в поодиноких місцевостях намагаються повстаннями приготовити прихід червоних. Продовжується теж акція червоної „інфільтрації" на фронті.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА НЕ БУДЕ БОРОНИТИ ОСТРОВА КВЕМОЙ.

Вашинґтон. — Американські збройні сили не будуть вмішуватися до боротьби між китайськими націоналістами й комуністами за посідання острова Квемой, на який намагаються напасти китайські комуністичні війська. Таку відповідь дав департамент стейту на запит китайських націоналістів.

ПОДВІЙНА РАКЕТА В ВІЙНІ „ЗА НАТИСНЕННЯМ ҐУЗИКА"

При поновнім вистрілі нової ракети, винайденої на засадах німецької ракети V-2, виявилося, що вона може бути зброєю, випущеною „за потисненням ґузика". Проби зроблено на майдані, приміщенім на Флориді в понеділок. Її пущено горизонтально понад Атлантійський океан з оголомшуючою швидкістю. Вона підлетіла до висоти 51,000 стіп, а там з неї вилетіла друга ракета, звана Вак Корпрал, яка летить зі швидкістю 5,000 миль на годину. Головна ракета жене зі швидкістю 2,700 миль. Як така ракета діє, це військова тайна.

РОБІТНИКИ ПО ГОТЕЛЯХ ДІСТАЛИ ПІДВИШКУ.

Ню Йорк. — 35,000 готелевих робітників у Ню Йорку дістали підвишку платні у висоті 9 відсотків на підставі угоди з підприємцями. Підвишка виносить від $1.80 до $4 тижнево. Загальна сума підвишки буде виносити 7,000,000 долярів річно. Платня має силу від 1 червня.

Західна Німеччина під терором можливостей нової війни

Ауґсбурґ, Німеччина, 20. липня. (О. Н. — Спеціяльно для „Свободи"). — Західна Німеччина є тепер всеціло під терором можливостей нової війни. За останні два роки Німеччина дуже змінилася. Знищена війною країна пережила незвичайну відбудову. Відбудову помітно скрізь: Зникають руїни по містах, ростуть нові будівлі, на дорогах, на місці знищених мостів, стоять нові, в новій Федеральній Німецькій Республіці віджило політичне життя під проводом добре зорганізованих політичних партій. Скрізь помічається нове життя і охоту до праці, хоч тягар безробіття і втікачів зі Сходу відбивається на господарстві країни. Коли говорити з німцями, то помітно серед них охоту до спокійної праці, до підвищення життєвого рівня і до спокійного життя. Хоч Німеччина розділена на дві частини і об'єднання без війни не можливе, бажання війни нема. Німці знають, що вони лежать на границі двох світів і в слідуючій війні Німеччина була б остаточно знищена. Завдання німецької політики здобути для Німеччини забезпечення перед небезпекою зі Сходу. Внутрішньої небезпеки з боку комуністів в Німеччині нема. Німці воювали на Сході, частина Німеччини перебуває під большевицькою окупацією, і вони знають, як комунізм виглядає в практиці. Є тільки страх перед аґресією. Аґресія може бути чисто німецька. В так званій „Німецькій Демократичній Республіці" під проводом німецьких комуністів створено сильну „Народну Поліцію", тяжко озброєну і добре вишколену. Вона легко могла б захопити Західню Німеччину, як би тут не було окупаційних армій західніх союзників. На випадок війни з СССР, союзники ніяк не можуть втримати Німеччини. Велике дуже питання, чи можна буде втримати слабо озброєну Францію з сильною комуністичною п'ятою колоною. Військові фахівці добре розуміють, що без німецького війська дуже трудно або й зовсім неможливо втримати Західню Европу. Одначе з політичних причин Німеччини не можна озброїти.

(Докінчення на стор. 4-ій)

САБОТАЖ ПРИЧИНОЮ ВИБУХУ АМУНІЦІЇ В БРИТАНІЇ

Лондон, 25. липня. — Премієр Атлі заявив вчора в парляменті, що причиною вибуху дев'ятьох навантажених амуніцією барж в Портсмут десять днів тому був саботаж. Вибух наступив після підложення вогню під одну баржу. Всі баржі перевозили амуніцію на пароплав, що мав її з черги забрати для британських військ за морем. Атлі не назвав саботажистів по імені, але з його заяви виходило недвозначно, що він вважає це ділом комуністів.

НАЙБЛИЖЧА ЦІЛЬ СОВЄТСЬКОГО НАПАДУ

Вашинґтон.— Йосиф Алсоп, кореспондент синдикату щоденників, застановляється над можливими найближчими цілями совєтської аґресії. Він певний того, що Совєти находяться в положенні, яке, на їх думку, забезпечує їм перемогу в таких напрямках: 1. Напад китайських комуністів на Індохіну, Берму, Формозу або навіть на Корею. 2. На Іран. 3. Напад котрогось сателіта на Грецію. 4. Атака якогось сателіта на Югославію. 5. Нова блокада Берліна при одночасній допомозі східно-німецької армії. Ця остання можливість є найправдоподібніша, бо дуже подібна до виправи в Кореї. У такому випадку Америка найшлась би в важкому виборі: Чи боротися тільки проти Східної Німеччини, чи радше проти Совєтської Росії. З огляду на розброєння Америки після війни Росія вважає себе за доволі сильну до перемоги над Америкою.

ЗАКОН ПРО СУСПІЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ПОМІЧ ОКАЛІЧІЛИМ

Вашинґтон. — Учасники спільної конференції обох конґресових палат для узгіднення законопроєктів про суспільне забезпечення, які вже ухвалено, мають надію, що ще цього тижня конґрес дістане поправлену редакцію. Коли б так сталося, то повний законопроєкт опиниться в руках президента до його підпису в найближчій майбутності. Це був би один з найважливіших законів, яким могла б повеличатися теперішня адміністрація під проводом Трумана. Поправлений закон про пенсії мав би ввійти в життя два місяці після підписання президентом. Найбільше труднощів для конференції давала постанова в проєкті палати, щоб забезпечити теж робітників, які стануть постійно або часово неспосібними до праці. Остаточно й цю справу вирішено на користь обезпечених, тільки що на таке забезпечення треба буде постаратися за спеціяльний додаток з федеральних і інших фондів. Нагорода буде обговорена в законі разом з забезпеченням старечої пенсії.

В АМЕРИЦІ

● **Виріб нових воєнних танків** почався в фабриці Кедилака, приналежної до Дженерал Моторс Корпорейшен в Дітройті. Має це бути масова продукція 28-тонових легких воєнних машин.

● **Резерви мають 30 днів часу** до зголошення від часу видання відповідного наказу зголоситися до військової служби. Досі покликано резерви армії і краєву ґвардію.

● **Працю над окремим миром** з Японією підняв наново департамент стейту. Помічником при його складенні є Джан Фостер Доллес, який недавно їздив до Японії.

● **Переговори з Канадою** над мобілізацією засобів почнуться в Оттаві 8. серпня. Іменем ЗДА поїде туди В. Стюарт Саймінґтон, предсідник Краєвої Ради Забезпеки Ресурсів.

● **Хлорофілений складник вбиває** відразливі визіви людини. Його можна заживати в формі пігулки для заглушення поту або неприємного видиху.

ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ВОЄННА ТРИВОГА В ЕВРОПІ

Париж, 25. липня. — Тут, як і в повідомленнях з інших країн стверджується, що воєнна тривога в Европі з кожним днем збільшується та, що европейські народи в кожній хвилині очікують большевицької аґресії. На це є багато причин і познак. Насамперед вважається, що американська неприготованість в Кореї переконала Кремль, що теперішнє положення є найбільш догідне на „кінцеву розправу" з демократичним світом, яку там вважається за неминучу. Рівночасно події на кордонах Югославії, в Німеччині та загальна большевицька „мирна політика" — вказували б, що Москва справді готова поставити світ перед новим „доконаним фактом". Між іншим звертається увагу, що всі французькі комуністичні головачі та їх родини, разом поверх 80 осіб, нагло звернулися і одержали вже пашпорти та виїхали на „відпустку" за залізну заслону. — Закордонні кореспонденти одноголосно стверджують, що в европейських столицях тепер бачиться „найбільш серіозні обличчя від часу другої світової війни".

В СВІТІ

● **30,000 вояків** задумує скликати Голандія під час одного дня „пробної мобілізації".

● **Поновне арештування** комуністів зарядило грецьке міністерство публичної безпеки. Заарештовано около 80 підозрілих.

● **Комуністи в Західній Німеччині** зорганізували групи саботажників по всіх більших залізничих вузлах, з виразною метою зривати комунікаційні получення на випадок війни — повідомила німецька профспілка залізничників Конґрес Міжнародної Федерації Транспорту.

● **Ірляндія і Британія** рішили піднести свої дипломатичні представництва до ранги амбасад.

● **Господарську п'ятирічку** проголосили за прикладом своїх московських опікунів теж китайські комуністи.

● **Комуно-чеський уряд** в майбутньому вже сам вишколюватиме і „висвячувати" священиків для своєї „католицької церкви".

● **Совєти і Афґаністан** підписали новий „торговельний договір", подробиць якого не виявлено.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ АРГУМЕНТ

У зв'язку з війною в Кореї, ми є свідками подивугідної рішучости Злучених Держав в боротьбі проти агресії та в обороні миру. Перебіг подій відомий. З хвилиною, як скликана на американське домагання два дні після випадку комуністичної агресії в Кореї найбільш авторитетна в таких справах Рада Безпеки О. Н. винесла постанову зі засудом тої агресії та звернулася до всіх своїх членів активно їй протидіяти, Злучені Держави перебрали ініціятиву і ділами доказують, що чартер Об'єднаних Націй не є для них безвартісним шматком паперу та що ціла їхня політика в дотеперішній холодній війні не була тільки пустими фразами. Америка почала діяти, всупереч надіям ворогів і сумнівам приятелів.

У висліді, американські армії борються проти агресії в Кореї, а ціла Америка не скриває своєї активної підготовки зустріти так само зі зброєю в руках кожну іншу агресію, де вона не наступила б: на Формозі, в Югославії, в Німеччині чи в будь-якій іншій частині світу. Прецеденс агресії в Кореї остаточно розвіяв всі сумніви та переконав Америку, що Москва справді „готова на все", щоби тільки заспокоїти свої імперіялістичні амбіції, цим разом поширені на ввесь світ.

Американське становище в справі Кореї привітав вільний світ з ентузіязмом, як наявний доказ — як це заявив французький президент Оріол — що часи міжнародного шантажу доконаними фактами вже минули, разом з тими тоталітарними шантажистами, що їх встановляли. Один випадок в Кореї вистачив, щоби Америка почала ставити на ноги ввесь свій воєнний потенціял, початковим коштом 10,000,000,000 долярів, з виразною можливістю збільшити ці видатки втроє протягом року. Відповідного достосування до цих фактів і обставин вимагатиме американський представник теж від партнерів Атлантійського Пакту на найближчій конференції Північно-Атлантійської Ради. Робиться ще цілий ряд інших заходів, що сумарично означають тотальну підготовку до оборони проти можливостей тотальної комуністичної агресії.

В таких обставинах мусить вражати один дивний факт: чому Злучені Держави та інші вільні нації не приділяють в цій підготові належної уваги так важливому в теперішньому і ще важливішому в майбутньому зударі з большевизмом українському аргументові? Дивна здержаність західних аліянтів щодо українського визвольного руху досі завжди виясновалась небажанням „дразнити" Совєтський Союз. Проте, Москва цілком не боїться „дразнити" Америку не тільки озброюванням всіх своїх сателітів, прямо безличною підривною акцією своїх п'ятих колон на чужих територіях та безпосередньою агресією, як в Кореї, але й такими безглуздими претенсіями, що, мовляв, цар не мав права продавати Америці Аляски. Чому ж тоді Америці не забрати виразно становища до совєтського поневолення України та інших країн? Совєтського відношення до Америки вже нічим не можна погіршити, а використання цього аргументу в розігрітій подіями в Кореї холодній війні означало б для Америки могутній „калібер", що трапляє большевиків справді в саме серце.

Війна в Кореї, якщо не запалиться вогнями нових фронтів, може вирішити хвилево „принцип" та долю шматка корейської території на південь від 38-го рівнобіжника. Натомість східно-західна проблема як така та перемога чи поразка большевизму вирішиться головно в Україні, де в першій війні вирішувалася доля царської Росії, а в другій доля вбраної тоді для Заходу в демократичну маску сталінської диктатури. В таких випадках рішальне слово має український нарід. Проста логіка та власний інтерес доражували б аліянтам, зокрема Злученим Державам, приділити належну і своєчасну увагу українському аргументові. Опісля може бути запізно.

Економічні підстави мобілізації

У своєму посланні з 19 липня президент Труман заторкнув економічні підстави, на яких опирається безпека цієї країни у її підготові до втримання світового миру і стримання майбутніх агресорів.

„Нам треба дальше розуміти, що нашу силу не годиться міряти самими військовими категоріями. Наша сила при змаганні до обєднання для спільної оборони лежить головно в продукційній спроможності і енергії нашого народу. У всьому, що ми діємо, нам треба впевнитися, що наша економічна сила, як підстава нашої безпеки, не потерпіла, а навпаки, щоб могла зростати" — пригадував президент. Після того він вказав на загальні основи для втримання національного господарства. У першу чергу він пригадав необхідність продукції, потім контролі матеріялів, даючи першенство використання матеріялів для стратегічних цілей, а дальше поклав вагу на конечність ощадности, щоб не допустити до інфляції доляра.

Деякі міри будуть переведені дорогою законодавства, одначе про продукцію треба подумати окремо. Заки ще була проголошена програма президента в Конгресі, порозумілися між собою представники американського сталевого промислу і запропонували свою програму піднесення продукції сталі на небувалі досі розміри, бо на 105,750-000 тон річно. Для зрозуміння, що це значить, Американський Сталевий Інститут виявив, що це є на 18,700,044 тон більше, ніж виносила цілорічна продукція сталі в цілому світі поза Америкою, включаючи й продукцію Росії. Це вказує теж, як розуміють американські сталеві підприємства значення сталі для розбудови оборони.

На два дні перед зверненням президента до Конгресу оприлюднила пресова агенція Інтернешенал Ньюз Сервіс, що армія, фльота й повітряні сили заключили контракти з різнородними вирібниками зброї й воєнних засобів на загальну суму 41 біліонів долярів на найближчих шість місяців. Тих 41 біліонів представляє плянований приділ половини цілої промислової продукції воєнних матеріялів в Злучених Державах.

Щоб виконати всі замовлення, на це треба було змобілізувати 270 фабрик, які остають під військовою управою ще від попередньої війни і 175 додаткових промислових заведень, які находяться на лісті Амуніційної Ради, як теж 30,000 приватних підприємств, з якими Амуніційна Рада має умову на випадок необхідности.

Продукція плянується на підставі довшого тижня праці і безперервного часу по фабриках. Коли йдеться про заплату, то тих 41 біліонів не обіймає платні й нагороди людей, які служать при війську для обслуги транспортів і перевозу сирих матеріялів з фабрик до фабрик або з фабрик до військових магазинів чи просто до військових частин.

Ще заки президент проголосив заклик до продукції, він відбув конференцію з головою Краєвої Ради Забезпеки Ресурсів, Стюартом Саймінгтоном, який по президентові є другою особою, відповідальною за продукцію під час війни. Так само відбув президент наради зі секретарем праці Морисом Товбином, з головами більших робітничих юній і представниками фабричного керівництва. Він звернув їм відверто увагу на необхідність діяння, якщо Америка й решта світу має не допустити до третьої світової війни.

Теперішні заяви вирібників, робітничих провідників чи голов різних організацій, відповідальних за національні інтереси в різних ділянках життя, це тільки наслідок розмов та конференцій, які вже відбулися і на яких запала ухвала негайного енергійного діяння. Це знак, що Америка, навчена досвідом з минулого, діє тепер теж превенційно, а не тільки після доконаних фактів агресії та для співпраці з іншими країнами, як це було в недавній минувшині.

Москва взиває до саботажів

Кремль приказав комуністам у Злучених Державах зібрати до 2 серпня 5 мільйонів підписів під „Стокгольмську мирову петицію". На Ню Йорк призначено мільйон підписів.

Свого часу вияснено, чим є „мирова петиція", що спершу ніби вела тільки акцію за мир і те, щоб поставити атомову бомбу поза законом. Тепер уже сама Москва вияснює, яка справжня ціль цієї „пропаганди за миром". Пише про це совєтський письменник Леон Соболев у московській „Правді" так ясно й одверто, що вже не може бути в нікого найменшого сумніву щодо властивої цілі цієї акції. Соболев взиває тих, що підписують „мирову петицію", щоб пам'ятали, що не замало дати свій підпис, бо треба теж діяти. Підпис, пише Соболев, зобов'язує кожного: спиняти поїзди, не вивантажувати вагонів і кораблів, не йти до війська, загарбувати зброю, унерухомлювати комунікаційні засоби, телефони і телеграфи, нищити харчі й все те, що призначене для воєнних цілей. Отже треба робити все можливе, щоб не тільки не допустити до війни, але якби вона почалась, нищити все, що помагає дальшому веденню війни. Те останнє вже тісно звязане з війною у Кореї. Навіть змінено попередній текст вимоги поставлення атомової бомби поза законом, щоб приноровити акцію до нових обставин. Нова директива з Москви каже говорити і писати про „знаряддя агресії". Відомо, що Кремль проголосив Злучені Держави агресором, коли йдеться про війну у Кореї.

В останній фазі кремлівської пропаганди в справі збірки підписів під „стокгольмську петицію" звертають комуністи особливу увагу на робітничі юнії та запомогові організації. Кладеться спеціяльний натиск на те, щоб зібрати якнайбільше підписів з робітничих юній та з братських організацій. Теж і від нігрів. Це вказує, де Москва надіється з цього боку дістати найбільше саботажників, цебто таких, що пішли б проти своєї країни та виконували зрадницьку службу.

Так стоїть тепер справа з підписами під мирову „стокгольмську петицію", за якою так дуже розбиваються теж і комуністи українського походження. Ми певні, що на цю зраду не піде ні одна свідома українська людина. Все ж таки перестерігаємо всіх, що тут мається до діла з серіозною справою. Тут уже не буде виправдування, що хтось не знав, що й кому підписує. Такий підпис у сьогоднішню пору — це вже зрада.

М. Шлемкевич

ПІКНІК І КОРЕЯ

Літній сезон пікніків у розгарі, як щороку. Запевняють, що всі гаї в близині Ню Йорку, де відбуваються українські пікніки, вже до пізньої осені заняті, подібно як зимою залі Народних Домів під забави... Самому звичаєві ніхто дивуватися не може. Людина, що впродовж тижня працює, має право в неділю забавитися на вільному повітрі. Навіть добре, що українська людина залюбки робить це в своєму українському товаристві. Це підтримує зв'язки, це зберігає нашу національну спільноту. То ж приїхавши з одного пікніку, люди, зокрема молоді, зразу стежать по часописних об'явах за новими для заповнення наступної неділі. Це думки й радісні переживання, що ними розсвітлюються літні робочі будні.

Цього року ті думки мусять відступити трохи місця іншій справі. Над — здавалося б — безжурним, багатим народом повисла гроза страшної відповідальности і примара нової війни. Вже слухаємо по радіо трохи призабутого стилю фронтові звідомлення. Збройні сили ЗДА вже в дії. Це справа, що мусить тривожити родини, сини яких можуть бути покликані — просто з пікніку — в Корею. Це справа всіх громадян ЗДА, свідомих, що корейські події можуть бути тільки впровідними герцями в третю світову війну, в якій ЗДА вже не стоятимуть оподалік, щоб в останній фазі перехилити терези перемоги в один чи другий бік, як бувало у першій і частинно в другій світових війнах, але навпаки. Тепер ЗДА знайдуться в першій боєвій лінії, з якої немає втечі в ізоляціонізм. Це війна, де рішатиметься не доля окремих провінцій, колоній, народів, але буквально доля цілого світу. Рабство і смерть у московській системі, чи свобідне і достойне життя людини в системі західного світу: — це нарешті ясно поставлене питання, що назрівало здавна, але яке бачити — свідомо і несвідомо — люди не хотіли.

То ж пікнік і Корея — дві думки, що займають нинішню свідомість пересічного, українського родом, громадянина ЗДА. Майже не залишається місця на наші культурні і політичні справи.

Хтось скаже: — для культурних справ тепер не сезон. Аж в осінь місце на них. Школи не діють: — ферії. Так само театри замкнули свої двері. Тож залишімо ці питання на пізніше. — На хвилину погодімся з цією думкою. Два місяці культурних ферій це ще не страшно. Та маємо також оборонців і політичних літніх ферій. Маємо вже навіть початки „теорій", що дають „ідеологію" таким культурним і політичним вакаціям. Їх легко можна звести у дві групи. Одна це „теорія" життєвого філістра. Така людина це „ізоляціоніст" унутрі свого власного суспільства. „Моя хата з-краю" — його давня і нинішня засада. Такий філістер бороніться від усіх загальних питань передовсім клопотами у своєму власному бізнесі — якщо це давній імігрант. Коли ж це новий, недавній скиталець, тоді він скаже: — передовсім мушу влаштуватися, скласти щось на чорну годину, і аж потім...

На це „потім" чекатимете до його блаженної смерти. У час пікніків і один і другий покличеться на наведений вище аргумент: — адже треба і для здоров'я щось зробити. Бо ж здоров'я це основа сили суспільства, здоров'я це національний скарб...

Є ще інша „теорія", яка іноді несміливо, іноді настирливо оправдуватиме відворот від політичних і культурних справ. Це вже — скажім — теорія політичного спекулянта. Уважно слухаймо: — він щослово згадуватиме події в Кореї. Світ — мовляв — починає валитися. Україна в огні, повстання... Його слова погинаються від жертв, його мова скапує кров'ю. То ж чи пора нам займатися дрібними справами нашого внутрішнього духового і політичного порядку?! Що означають в обличчі будучої війни якісь там культурні почини, чи задуми політичного упорядкування суспільства, що означають справи УНРади, яка на дуже передчасну радість деяких кіл вважається їм мертвою?! — Це теорія любителів мутної водички і одночасно це теорія кандидатів у диктатори. І одним і другим потрібна розсипана, незорганізована людська маса. І одні і другі ненавидять прозоро упорядкованого суспільства, в якому не можна легко ловити для себе рибку і яке не піддається легко демагогії і не зрікається своїх думок і своєї волі.

Українське суспільство не може скоритися ні теорії філістра, ні теорії спекулянта. Саме час літніх пікніків, і час корейських подій, кличуть у протилежний бік. Ті, що пам'ятають ще рідний край, пам'ятають певно вечорі в суботу по наших селах, коли людей, зігнутих у-двоє при тяжкій праці в полі, будив дзвін із сільської дзвіниці. Тоді випрямлялися згорблені спини і люди, христячись, ставали на образ Божий і подобу, пригадуючи собі, що є ще інші поза працею на хліб насущний і важні людські справи, є ще інший світ, не тільки світ заробітку. Люди перекидали серпи і мотики через плече і спокійно йшли додому, щоб неділю віддати і спочинкові і забаві, але й тим вищим Божим речам у церкві, читальні, на політичних нарадах. Чи розриви бомб у Кореї саме на початку нашої літньої ‚неділі', часу відпусток і вакацій, не пригадують отих дзвонів рідного краю? Чи не кличуть вони подумати, саме підчас спочинку від заробіткової праці, про наші спільні і загальні справи і вирішити їх узгідненою думкою і доброю волею? Чи гарматні дзвони у Кореї не пригадують нам правду, заглушувану і філістрами і спекулянтами, правду, що нічого не поможуть нам усі маєтки і всі найкращі історичні нагоди, навіть — коли б дійшло до того — третя світова війна за визволення народів, поки ми самі не упорядкуємося внутрі духово і політично? Політично і духово невпорядковане суспільство може бути тільки „погноєм для чужих поїздів бистроїздних" і після кількох років революційного кипіння і різних правих і лівих переворотів прокинеться знову у чужій владі і на чужій ласці. Добра традиція нашої старої Батьківщини каже саме в неділю, в ферії, в читальнях і підчас фестинів, що відповідають нинішнім пікнікам, підчас дозвілля думати і про ці речі. А постріли в Кореї нагадують нам обов'язок: — подумавши, скоро упорядкувати наше суспільство, його репрезентацію назовні, і перебороти в нашому нутрі байдужість і анархійно-отаманські чи егоїстично-партійні вискоки, щоб справді бути готовими для дійсно великих подій. Для українського суспільства в цю пору довших політичних і духових ферій немає.

Ольга Мак. Авторські права застережені!

„ЄЖОВЩИНА"

(Уривок з автобіографічних матеріялів).

47)

— Це ви? — роздався коло нас голос Федора, котрий біг з дитиною на руках. — Ходім далі! Ходім, не зупиняйтеся!... Марусю! — гукнув назад до жінки, що йшла за ним з валізкою. — Не відставай, бо загубишся!...

Свекруха не рухалася.

— В'язниця горить! — вишептала глухим голосом.

— Так! Негідники! Скориставшись налетом, запалили живих людей!... Але не стійте, ходім! — підганяв сусід.

Мати робить перші кроки несвідомо, з поглядом все ще скерованим до страшного видовища, але потім обертається і йде з нами.

Пройшовши ще декілька кілометрів, стаємо знову. Неподалеку з лівої сторони видніється село. Заходити чи йти далі?

— Підемо далі! — командує сусід.

Свекруха зупиняється.

— Я не піду. Я прощаюся з вами і вертаюсянazad!

— Куди вертаєтеся?! — спитав здивований сусід. — Хіба не бачите, що місто горить? Перечекаймо ще десь до дня в селі, поки прийдуть німці. Тоді вернемось всі.

— Ні, вперто відповідає старушка. — Я мушу вихати ще перед фронтом! Ви забуваєте, що в мене син у в'язниці!

— Але чим поїдете? Транспорту нема!

— То піду пішки! Вона ось, — показала на мене, — не хотіла їхати, як була ще можливість! Ну, що ж, я піду пішки.. Жінки тепер інакше розуміють свої супружні обов'язки, як колись... Але мати однакове є матір'ю, чи це було тисячу літ тому назад, чи це буде за тисячу років у майбутньому... Тому я йду рятувати свою дитину.

Сусід, відчувши кинений на мою адресу болючий докір, бере мою свекруху вільною рукою за плече і каже з притиском:

— Ви є матір'ю, але ваша невістка є також матір'ю! Чуєте? Також є матір'ю! Ви почуваєте своїм першим обов'язком рятувати свою дитину, а вона має обов'язок рятувати свої діти! Майте милосердя над нею! Не побільшуйте незаслуженим докором її горя і не примушуйте робити нерозважного кроку! Справа вашого сина, згідно з останнім розпорядженням опинилась у воєнному трибуналі... Я не вірю, — ви мені даруйте мою жорстоку отвертість! — я не вірю, що ви його врятуєте, коли навіть поїдете всі разом, але натомість можете стратити ще й дітей! За те, що чекає саму Ольгу, я вже не говорю, бо я її сьогодні попередив... Зрештою, я не смію казати рішучого слова: ви є дорослі і рішайте самі. Я вам їхати не раджу!

— Добре, — обізвалась свекруха, — а коли фронт, а пізніше кордон розлучить нас на ціле життя?..

— Як ви це собі уявляєте? — не зрозумів сусід.

— Я припускаю таку можливість, що німці займуть, наприклад, лищень Україну, а далі не підуть. Тоді ми би залишились по німецькому боці, а син по совєтському?..

— Не думаю, що так буде. Але коли б навіть так сталося, то ваша невістка тим більше мусить лишитися тут, по німецькому боці! — рішучо сказав сусід. — Чи ви, може, хотіли б, щоб діти зазнали того, що зазнали ми всі, в тому числі ваш син?

— Ні, о Боже!.. Ні!!!

— Тоді не тягніть її і дітей! Може їм усміхнеться веселіша доля десь на заході. Коли б я був на місці вашого сина, то в такій ситуації, я б наказав жінці використати всі можливості, навіть коли б мені прийшлося самому загинути.

— Все одно! — відповіла свекруха. — Я не маю чого тратити, хіба саме життя... Але воно мені і так непотрібне. Посвячу його своїй єдиній дитині до кінця!.. Ах...

Прощаємось.

— Мамо! — обіймаю я свекруху, цілуючи її руки. — Мамо! Скажіть мені на прощання, що не гніваєтесь на мене, що не думаєте про мене погано!.. Коли доля розлучить нас на все, а вам пощастить побачити Олександра, скажіть йому, що я не могла їхати. Він зрозуміє мене! Він простить мені!..

— Я не гніваюсь уже, дитино моя, — розплакалася свекруха. — Кожен по-своєму має рацію. Хай Бог тебе благословить! Бережи дітей!

Вона хрестить і цілує дівчаток, обіймає мене і сусідів і вертається назад. А ми стоїмо і плачучи дивимось услід віддаляючійся старечій постаті, котра жертвенно йде назустріч пожарищу і смерти, опанована святим почуттям материнського обов'язку...

Далеко по півночі добиваємося до наміченого села.

Відблиск далекої заграви лягає на білі стіни хат малиново - золотими тонами і тремтить у шибах вікон. Люди не сплять і, стоячи невеликими гуртками, тихо гомонять. Побачивши нас, обступають з усіх сторін, навперейми пропонуючи нічліг, співчувають і дивуються, що ми живі. Вони переконані, що ціле місто згоріло цілком, разом з усіми мешканцями. Дійсно, коли дивитися на місто здалеку, воно видається суцільним вогнищем.

Я вкладаю змучених дітей в стодолі на пахучому сіні поруч Марії, котра заспокоювала заплаканого і зденервованого синка, а сама виходжу надвір і сідаю на цямринні криниці коло Федора, що вийшов курити.

Співець українського відродження

ОЛЕКСАНДЕР ОЛЕСЬ
(До роковин смерти)

3)

Наполегливість і завзятість борців-революціонерів, їх ня незломність і упертість в досягненні мети — це та передумова, що забезпечить кінцеву перемогу волі над неволею і реакцією:

Ми не підем з кривавого бою,
Наші друзі по тюрмах гниють,
Наші друзі в Сибіру конають,
Ми назад їм проложимо путь!

Ми не зложимо зброї своєї,
Дужі в нас і бажання, і гнів,
Ми здобудемо землю і волю
І загоїмо рани віків!

Поет закликає нарід до єдности, до об'єднання всіх сил для боротьби проти спільного ворога московського самодержавства:

О, всі гуртом! В єднанні сила,
В єднанні успіх перемог,
Бо розтіч — всіх надій могила,
Пустеля сіра без дорог!

Поет закликає борців бути витривалими, мужніми, хоробрими і безкомпромісовими; поет закликає до чину, до перманентної, постійної боротьби:

Тільки той досягає мети, хто іде,
Тільки той, хто горить, не згорає,
Стеле килим для нього життя
молоде,
Смерть вінок йому вічний
сплітає.

Повний оптимізму, райдужних надій на світле майбутнє свого народу, на даремність усіх спроб ворога зупинити потужний хід поступу людського, на даремність усіх заходів ворога спинити національне відродження українського народу, — поет пише прекрасну поезію, в якій він використовує улюблений засіб символічного змалювання українського відродження в образах весняної природи. Олесь з усією переконливістю і упевненістю висловлює тут ідею неминучости українського національного відродження. Як прихід весни після зими неминучий, так само після довгих років поневолення прийде час неминучого визволення українського народу:

Хіба не бачите, що небо голубіє,
Що сонце ранком всміхається
ніжним,
Що вся земля в якімсь чеканні
дивнім мліє,
І легше дихає, і дивиться ясніш.

Хіба не чуєте, про що вітри
шепочуть,
І як з зідханнями зливається
їх сміх,
Хіба не чуєте, як голуби
туркочуть,
Як краплі котятьсь і падають
із стріх!

Хіба не вірите, що скоро день
засвітить,
Що сонце наше вже з-за обрію
встає,
Що хід його спинить ніщо
не зможе в світі
І цвіту нашого ніщо вже не уб'є!

Ця упевненість в перемогу української національної революції надає поетові нових сил для боротьби. „Розбитий храм" — поневолена Україна кличе поета в „бої криваві":

Зове мене з труни гнилої
Влиснуть мечем і впасти в бої.
І я з землі підводжусь знов,
І знов в мені огонь палає,
Одна рука меча тримає,
Друга спиняє червону кров!
Як сокіл б'ється серце хворе
І сил в мені буяє море!

Патос революційної поезії Олеся, як каже А. Шамрай, „підкупає своєю щирістю і красою вислову, даючи безперечно видатні зразки громадянської лірики".

Напередодні революції 1917 року Олесь пише справді пророчого вірша „Юнацька пісня" і присвячує його своєму синові Олегові. Відчуваючи неминучий прихід революції, поет пише пророчі рядки:

І чутно вже Волі, як хвилі
шумлять,
І видно вже Волі, як мури
тремтять,
І прапор вже має у неї в руці...
О, швидше до неї, о швидше,
борці!

Поет вже бачить Свободу, бачить її наближення, її переможний хід! І вона довгождана Свобода, вимріяна в уяві поета Воля приходить, приходить у весняні, березневі дні, коли „небо голубіє", коли „сонце ранками всміхається ніжними". Поет з надзвичайною радістю вітає Революцію, вітає довгождану Свободу. Звістка про неї викликає у поета надзвичайне душевне хвилювання. І це хвилювання, це зворушення, цей захват в уривчастих похапцем сказаних словах, в окличній інтонації Олесевого вірша:

Воля?! Воля?! Сниться, може?
Друже! Врате! Говори!
Що? Народ? Салдати?! Боже!!
Вій... червоні прапори!

Справдились довгождані мрії поета, висловлені в численних його віршах. Тепер настає давно очікуваний щасливий час, коли

Від дощу, від грому оживе руїна,
Зацвіте квітками Вільна Україна,
Творчий дух народу і з могили
встане,
І здивують всесвіт лицарі-титани.

Поет співає надхненні оди українській визвольній революції, українському національному відродженню:

Минули навіки дні чорних негод,
Живе Україна! І вільний народ,
Як з попелу фенікс, ожив
і злетів,
І зорями зміряв простори степів.

З великим захватом і щирим захопленням поет пише про буйний бурхливий час українського національного відродження, коли повстають перші українські військові частини:

Українське військо мов з могили
встало,
Загреміло в бубни, в сурмоньки
заграло,
Розгорнуло прапор
соняшно-блакитний,
Прапор України! Рідний,
заповітний!

Створення Української Центральної Ради, проголошення Першого Універсалу, яким розпочиналося державне будівництво Української Народньої Республіки, Олесь зустрів надхненним палким віршем:

Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!..
Шуми, Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі.

До суду тебе не скують ланцюги,
І руки не скрутять ворожі:
Стоять твої вірні сини навкруги
З шаблями в руках на сторожі.

Стоять, присягають тобі
на шаблях
І жити, і вмерти з тобою,
І рідні знамена в кривавих боях
Ніколи не вкрити ганьбою!

Але вже в перші дні всенародного свята перемоги національно-визвольної революції радість була притьмарена першими відступами майбутньої жорстокої кривавої боротьби. Поет з справжнім інтуїтивним пророчим відчутям передбачає цю неминучу Голгофу рідного народу:

Вона прийшла, як мрія
довгождана,
І вийшли всі назустріч їй,
І всі кричали їй „Осанна!
Благословлений ранок твій!"

І враз з усмішкою гіркою
Її всміхаються уста...
І враз показує рукою
Нам на Голгофу! На хреста!

І незабаром ці гіркі передбачення справдилися, і поет з невимовним жалем описує цей наступ ворогів на здобутки революції:

Вчорашні спільники на нас
здіймають зброю,
Ідуть з мечем на нас брати,
Готові братньою рукою
Нас на Голгофі розп'ясти!

Дальші події, боротьба молодої Української Народньої Республіки з ворожими силами так само яскраво змалював поет у своїх творах.

Перемога ворожих сил примусила Олеся залишити свій рідний край і піти у вигнання в чужу землю. Свої думки і почування, свої тяжкі настрої великої туги за батьківщиною виливає поет в журливих поезіях, перейнятих особливою щирістю і безпосередністю. Велика любов до втраченої рідної землі, велика безмірна туга за своєю батьківщиною відбивається в поезії „Народе — страднику":

Народе-страднику, навчи і нас
в вигнанні
Любити свій Єрусалим...

Ніщо не тішить поета на чужині, навіть природа, яку він безмежно і палко любив;

В журбі я сонцю не радію,
В сльозах не бачу я весни...
В душі ношу єдину мрію,
Одну її пещу, лелію,
Вночі і вдень єдині сни —
Це — край мій!

В надзвичайно яскравих, свіжих і оригінальних порівняннях поет передає з великою експресією свої настрої ностальгії. Ритм і музика віршу вкупі з його образністю нерозривно, органічно зв'язані з його ідейним змістом:

В вигнанні дні течуть, як сльози,
Думки в вигнанні сплять,
як мертві,
Солодкі спогади сичать, як змії,
Душа ридає, як дитина.

Душа розірвана, як рана...
Вальзам далеко так, як сонце,
А сонце, сонце, як і щастя,
Там, там, лише в краю коханім.

Все те, що нагадує рідний край на чужині, особливо хвилює поета. Син степової України — Олесь не може байдуже пройти повз лани, засіяні житом. Вони викликають у нього спогади про рідний край, про щасливе дитинство в рідному краї:

Жита!! пригадую...
Як сон... дитячий, золотий...
Схиляюся і падаю на землю
І серце біля них кладу...
О дорогі мої!

Шуміть мені забуту казку,
П'яніть мене своїм диханням,
Щоб я упився і не знав —
Де зараз я, — чи на чужині,
Чи там, ах, там, в краю коханім.

Особиста лірика Олеся доходить до справжніх вершин. Скільки справжнього щирого непідробленого почуття, яка глибина щирости й безпосередности, зворушливого ліризму і правдивої поезії звучить у вірші „Як жити хочеться":

Як жити хочеться! Несказанно,
безмірно...
Не надивився я ні на зелену
землю,
Ні на далекі сині небеса.

Я не наслухався ні шуму рік
широких,
Ні шелесту лісів дрімучих,
темних,
Ні голосу пташок, що
вихваляють світ.

Я все життя горів на огнищу
людському,
Я все життя неначе був розп'ятий
За злочин чийсь на вічному
хресті.

Я все життя збирався тільки
жити,
Дивитись, слухати і пити
Нектар із келиха краси...

Цей вірш є підсумком усього життя поетового, життя, повного боротьби і змагання. Так дійсно Олесь усе своє життя „горів на огнищу людському", усе своє життя він був неначе розп'ятий на вічному хресті, все життя своє він віддав рідному народові, віддав великій справі визволення українського народу. Ні особисті тяжкі страждання, ні поразки визвольного українського руху, ні страшні події останніх літ, — ніщо не вбило в серці поета твердої незломної віри в неминучість перемоги української правди. Оглядаючи пройдений шлях, поет ще раз ствердив цю непереможну віру в краще майбутнє українського народу, в неминучість здійснення одвічних мрій нашого народу про вільне щасливе життя в незалежній Україні:

Дивлюсь на пройдену дорогу,
І гнів, і жаль мене пече...
Але у нашу перемогу
Усе ж я вірю гаряче!

Як завтра день угледять люди,
Як зійде сонце золоте,
Так Україна жити буде,
Так наша мрія процвіте!

Петро Загрський.
(Кінець)

„НАРОДНЯ БУДОВА"

Безкоштовним трудом населення в системі т. зв. „народньої будови" совєти останнім часом почали будувати, крім шкіл і парків, також лічниці. В Олешківському районі на Чернигівщині в усіх населених пунктах цією методою почали впорядковувати медичні заклади та заводити санітарний порядок. В Куликівському районі населення „зобов'язалося" власними силами відбудувати 10 кімнат у сільських школах. Для робіт „народньої будови" широко вживають т. зв. „недільників".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Нові Книжки

Поезіє, розрадо одинока...

(Теодор Курпіта: Вибране, Третя книга лірики 1937-1947. Видавництво „Академія", Мюнхен, 1947. Обкладинка артиста-маляра Якова Гніздовського, ст. 112).

Теодор Курпіта вже на еміграції видав три книжки своїх творів. В. 1946 р. вийшла його збірка ліричних поезій під заг. „Not a pass" — таку заввагу мали скитальці на своїх тимчасових виказках. Рік пізніше появилася друком його книжечка: „Карикатури з літератури" — що була вдалою сатирою-пародією на сьогочасних наших письменників на еміграції. А оце перед нами книжка „Вибране", де автор вмістив усе те, що вважав за найкраще з останнього десятиліття своєї творчости.

Та заки скажемо кілька слів про цю нову збірку Курпіти — треба згадати про те, що сьогодні щораз менше людей уважає „поезію за розраду одиноку", як писав колись про те покійний Богдан Лепкий у своїй збірці під тією ж назвою. Сьогодні навіть шкільна молодь не хапає за нову збірку поезій з такою молодечою цікавістю, як це було колись. Чому воно так, про це треба б писати довгу окрему розвідку. Завинили тут і самі поети, що після першої світової війни зачали писати стилем всяких „ізмів", між якими футуризм був дійсним запереченням правдивої поезії. А далі спорт, кіно, радіо, а тепер телевізія — займають майже увесь час молоді і вона на поезію і літературу не має вже вільної хвилини.

Та поети не дивляться на байдужість громадянства і пишуть свої твори навіть у найнеприятливіших обставинах. Це найкраще можна бачити в українській літературі на еміграції, в якій поети своїм числом набагато перевищають своїх товаришів прозаїків. З огляду сьогочасної нашої поезії бачимо, що серед наших письменників на еміграції є понад чверть сотки поетів. Чому воно так — це також могло б бути темою окремої праці — та сьогодні ми хотіли б коротко згадати про ліричну збірку Теодора Курпіти.

В книзі „Вибране" знаходимо такі поетичні цикли: Стигми, Вічність, Дочасність і Суєта.

В „Стигмах" панує патріотична тематика, що часто переплітається з релігійними темами, як це видно з поезії „Христос родився! Славіте!" — друкований в різдвяному числі „Свободи", або з вірша „Вийшла Марія жито дожинати...", що кінчається такою строфою:

Перший снопик — то за тих,
що умирають,
Другий — тим, що смерть
загляне їм крізь грати,
А для тих, що в цьому краю
йдуть, воюють і страждають,
Поможи ми май всю нивку
ту дожати!

В циклі „Вічність" містить автор свої філософічні строфи. Філософія для поетів — це те, що бритва в руках дитини. Такі поеми, як: світ, Адам, Ева, життя, людина, рай, жінка, мужчина, мудрість, розум, щастя, земля... можуть скомпромітувати і найбільших поетів. І генії поетичної творчости знають про це і тільки мимоходом заторкують отой „подих вічности" в своїх творах. Згадаймо хоч би оте могутнє Шевченкове „Все йде, все минає... куди воно ділось, відкіля взялось... і мудрий і дурень нічого не знає"..., що є тільки вводом, і то дуже органічним до великого епічного твору. В Курпітових філософічних строфах стрічаємо і вдалі та дотепні місця, та часто одна строфа псує цілість цілої будови, бо притивиться читачевій філософії. Поезію „Світ„ кінчає автор так:

Та вдячні без границь
Тобі ми, вічний Боже,
За гру добра із злом,
за бій понять і мір.
Ти світом нам довів, що
жаден вдалий твір
За шість коротких днів
вродитися не може.

Та більш дійсної поезії, як отої філософії, находимо в циклі „Дочасність", бо природа завжди була й є тою великою Книгою, в якій вміють читати поети. І автор деколи вміє читати з цієї книги.

Кличе туга в безнадії
зимних лозах:
Запрягайте карі коні
та до воза,
Зоганяйте не три долі,
а три речі:
Зелень згадок, чорні коси,
синій вечір...
(„Осінь")

Цикль „Суєта" показує нам отого Курпіту, що дав нам вдалі „Карикатури з літератури". Сатиричний хист в автора незаперечний. Тут його перевага розуму над серцем, як про це він писав в одній своїй давнішній поезії — зовсім нешкідлива, ба навіть виходить на добро його строфам. Гадаємо, що найкраще буде закінчити оце писання таки авторовим віршем, написаним ще в 1938 році. Вірш цей — це „Тайна поетичної творчости".

Мав теми і папір і чув,
що є поет,
При цьому ще й носив
брудну і довгу гриву,
Та в неласкавих муз
питався про секрет,
Чи можна дати твір,
коли нема пориву?

І він послухав муз. Продав
купцям папір,
Мистецтва дивних тайн
не змігши розгадати,
Бо як товстів він сам,
то в'янув його твір,
А як знов твір товстів,
то в'янув сам, як стятий.

Прекрасно, як в мистця
світ ніжних прагнень свій є,
Та гірше, як його він сам
не розуміє...

Віримо, що автор не образиться оцим нашим закінченням, бо ж хіба не може він вимагати від нас, щоб ми закінчували свої стрічки тим, що він, зовсім вірно написав того ж самого 1938 року про критика („Критик") на 102 сторінці своєї збірки...

Л. Луців

ВІЙНА Й БУДОВА ДОМІВ

Стримання розмаху в програмі будови нових домів за президентським розпорядком, це перше економічне обмеження, викликане потребами нової війни. Обмеження приходить у часі, коли будівельні підприємці поробили енергійні старання, щоб покористатися при будові мешкальних домів федеральними кредитами, які можна сплачувати впродовж тридцяти років.

Обмеження не стримує цілковито програми, а тільки її обмежує до половини, тобто, що не всі власники нових домів будуть могли користати з кредитів, тільки половина з них. Крім того сама висота кредитів буде обмежена. На підставі президентського розпорядку воєнні ветерани не будуть могли дістати позички на сто відсотків, бо мусять мати свої власної готівки найменше п'ять відсотків сподіваної позички. Прилюдні проєкти розбудови домів будуть обмежені на цілу четвертину, а крім тоо мусять оцінювати нижче вартість проєктованих домів при аплікаціях на мортгеджові (іпотечні) позички. Так само власник дому, який вимагає поправи, мусітиме виказатися готівкою у висоті 10 відсотків фондів, які він потребує на поправу.

Тому, що теперішні пляни підприємців були закроєні на велику скалю і кількість мешкальних домів у містах та передмістях в деяких випадках виглядала завеликою, можна було передбачувати надпродукцію домів, а з цим і їх обезцінення. Це могло б привести інфляцію доляра. Президент, оприлюднюючи обмеження кредитів на будову нових домів, згадав і про цю небезпеку. Він каже, що „міжнародні події" вимагають ощадности, яка зараджує небезпеці нової інфляції.

Дальшим мотивом обмеження будівельного руху є конечність заощадження матеріялів, які можуть бути придатні до ведення війни. Ці матеріяли названо ще в минулій війні „стратегічними", а подекуди „критичними". Тому, що президент, як і більшість урядовців памятають ці часи і розуміють значення готових матеріялів для воєнних цілей, вони вже наперед хочуть передбачити можливість їхньої недостачі й тому хочуть зберегти їх припаси на складах. Кожний свідомий громадянин повинен розуміти, що оборона країни вимагає різних способів для збереження припасів і матеріялів, отже радо пристосовиться до розпорядку президента.

Коли йдеться про пляни поодиноких громадян, між ними теж нових іміґрантів, які надіялися набути свої власні доми, то в різних випадках такі пляни мусітимуть припізнитися. Війна не дуже надається до здійснювання плянів і замислів, бо в такому часі людина не є паном положення. Особливо околиці великих міст відчують воєнні зарядження, коли на них прийде черга. Це тому, що великі середовища в часі атомової доби приковують спеціяльну увагу ворога, за чим іде обережність населення й дбайливість уряду над забезпекою життя й добробуту своїх громадян. Отже „простий розум" каже, що краще занехати хвилево побудову домів і ждати на кращу нагоду.

До консолідації на громадському відтинку

Загально відомо, що в останньому часі заснували головним чином нові іміґранти чимало нових організацій у ЗДА. Їх цілі й завдання частинно покриваються. Їх діяльність не все якслід згармонізована у зовнішних виступах. Щоб зарадити такому положенню й зробити крок в напрямі консолідації розпорошених громадських сил, відбулася дня 14. липня ц. р. в Ню Йорку з ініціятиви Головної Управи „Самопомочі" нарада представників 15 організацій, що мають свій осідок у місті Ню Йорку, присвячена питанню наладнання й узгіднення громадського життя на терені ЗДА.

Явилися представники таких товариств: Гол. Управи й нюйорського відділу „Самопомочі", Т-ва Українських Інженерів в Америці, Т-ва Українських Правників у ЗДА, Учительської Громади, Т-ва Українських Кооператорів, Літературно-Мистецького Клюбу, Братства УСС, Союзу Української Молоді Америки, Об'єднання Демократичної Української Молоді в Америці, хору „Думка", Батьківського Комітету Українознавчих Курсів, Будівельної Кооперативи „Самопоміч". Були також приявні представники 194 Відділу УНС „Свобода", 201 і 206 Відділ „Провидіння".

Наради, якими проводив ред. Василь Мудрий, мали поважний і діловий характер.

Для осягнення наміченої на вступі мети можна було або утворити нове тіло, або зробити одну з існуючих організацій громадською (неполітичною) централею. Присутні пішли цим другим шляхом. Після дискусії ухвалено на внесок проф. К. Кисілевського визнати „Самопоміч" централею громадських організацій в першу чергу нових українських іміґрантів у ЗДА, яку повинні усі інші установи всіми силами піддержувати та її скріплювати. Одночасно уповажнено на внесок проф. Я. Падоха „Самопоміч" скликати у важливих справах представників організацій та установ на спільні наради й узгіднення відповідних постанов. Усі присутні визнали переселенчу акцію найважливішою під сучасну пору проблемою та зобов'язали Головну Управу „Самопомочі" зв'язатися з переселенчими аґенціями й влегшити членам заступлених товариств підписувати завірення праці й мешкання для новоприбуваючих. Дальшими незвичайно важливими справами визнали присутні питання виховання й освіти української молоді в Америці й питання затруднення професіоналістів по фаху.

ГВАТЕМАЛЯ ПІД ВОЄННИМ ПРАВОМ.

Ґватемаля, 24 липня.—Президент Хуан Хозе Аревальо після наглого засідання кабінету, оприлюднив стан облоги, який дозволяє на завішення конституційних прав. Це зроблено внаслідок зазиву Мануеля Кобос Батреса до резиґнації зі свого становища. Президент відповів, що уряд не буде толерувати підривних затій.

● Позичка для Бразилії, у висоті 25,000,000 долярів, має бути зужита на розбудову заводів заліза в Ріо Жанейро. Вона має бути сплачена впродовж 20 років.

● Генрі Волес дезертиром з табору прогресистів. Так представляє його комуністична газета „Дейлі Воркер" за те, що він станув по боці Злучених Держав у війні в Кореї.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАТОК ЗЛОЖИЛИ:

ЛІСТА Ч. 5.

Лос Енджелес: Каліф.: Остап Гец і Марія Гец по $10.

Сан Франсиско, Каліф. Н. Бачинський $10.

Савтпорт, Конн.: Петро Дудко й Василь Максимюк по $10. І. Армос $6. Юрій Гоголь, Іван Махно, Д. Мирон, Теодор Гувера і П. Дасцюх по $5. Мартин Шуманський $3. Іван Рерко й С. Пивцьо по $2. О. Гайда, М. Сендзік, Осип Куян, М. Буковчик, В. Янковський, І. Чуйко, І. Голющак, К. Кокошка, Мих. Гудзік, О. Куян, І. Чаплинський, І. Гоголь, І. Маціровський по $1, дрібними $1.50,

Бриджпорт, Конн. Анастазія Бек-Шамберко, Мих. Галькевич по $10.

Ню Гейвен, Конн.: Евген Кузюпа $25. Гр. Гіна, Мих. Лісевич, Осип Сенета, Адам Дерешівський, Микола Гірняк, Яросл. Турянський, Ярема Попель, Мих. Бойко, Іван Турянський, Іван Голембйовський, Волод. та Ніна Берез, Філомена Жарівська, Іван Турянський, Іван Буцяк, Александер Гіна, Конрад Пап, Роман Рондяк, Гелен Брезіцька, Дмитро Шевчук, і Богдан Стрийський по $10. Волод. Маслянка й Іван Телюк по $5. Павло Кебало $4. Мих., Марія й Лідія Чайківські разом $3.

Булдир, Колорадо: Д-р Григ. Завадович $12.

Сейнт Августін, Фла. Микола Білан $10.

Клеймонт Дел.: 105 Відд. Провидіння $10.

Нюарк, Дел.: Андрій Богдан $10.

Вілмінгтон, Дел.: А. Галлан $5.

Додлей, Ілл.: Павло Павленко $10.

Шікаго, Ілл.: Д-р Іван Смук $100. 221 Відділ УНС $25. В. Іващук $25. Григ. Павук $20. Андрій Косович $25. Пилип Васильовський, Роман Мартинюк, Яків Вюн, д-р І. Витанович, М. Комарянський, Наталя Балицька, інж. Юрій Артюшенко, Павліна Немидович, Йосип Гоньсьор, Д. Реґуш, Василь Пелех, О. Паламар, Ярослав Кулина, Волод. Вітовський, А. Стецюк, Мих. Винницький, Ігор Гуменюк, Антін Артимович, Петро Марійчин, Лев Тягнибік, С. Мацкевич, М. Горний і д-р Теодор Белей по $10. Мих. Васильців, Борис Горбенко, Т. Дацьків, Гордій Шило й Д. Островський по $5. Марта Березовська й В. Музика по $2. Тарас Шпікула й Богдан Пелехович по $25.

Ґери: Індіяна: Олекснадер Разумов $10. Анна Разумов і Ігор Волощанський по $1.

Луїсвилл, Кентокі: д-р Волод. Кассабара $10.

Лизбон Фоллс, Мейн: Теодор Кривокобильський $5.

Балтимор, Мериленд: Василь Камінський, Тома Котик і Данило Пісецький по $10.

Куртіс Бей, Мд.: Андрій Радь, Богдан Гудима, Данило Цілик і Омелян Гой по $10. М. Райца $7. Юлія Булавка, Гр. Мачка, Марія Гаврилів, Галина Мартинів, В. Рендзяк, Степ. Максимович, Андр. Блауцяк, В. Зелинський і М. Серединський по $5. Яким Семанюк, Майк Дюбунець і Степ. Щербак по $2. Я. Вернадин $1.

Покомовк Сіті, Мд.: Д-р Василь Малиновський $10.

Овінгс Миллс, Мд.: Волод., Надія й Любомир Яницькі разом $21. Мирослав Зобків $10.

Бостон, Масс.: Роман Стецько $10. Юрій Кузьмук $5.

Бентор Гарбор, Міш.: Мих. Свербінський $10.

Дирборн, Міш.: Мих Присташ $10.

Дітройт, Міш.: Українсько Американський Політ. Клюб, 292 Відд. УНС, Іван Грибик і М. Гусак по $50. Союз Українок ім. Лесі Українки, Анна й Микола Круки, Андрій Градовський і Василь Довгань по $25. Іван Столяр $15. Степан Кило $12. Р. Федик, Василь Семеґен, Андрій Маслянка, Адам Дутка, Іван Кровіцький, Василь Сковрон, Юрій Босчко, Борис Косович, Василь Шеремета, Петро Кізел, Олександер Черевешко, Р. Сова, Іван Форись, П. Ґордій, Іван Слупецький, Тео. Торський, Волод. Колодій, П. Виничук, С. Зальопаний, С. Перфецький, М. Галиш, М. Дужий, Іван Китастий, д-р Павло Джуль і Дмитро Базилевич по $10.

Колдвотер, Міш.: Леонід Шаньовський $10.

Ван Дайк, Міш.: А. Г. Біловус $55.

Овентона, Мінн.: Тарас Рущицький $10.

Сейнт Пол, Мінн.: М. Г. Гайдак і Евген Гринишин по $10. Лев Рудавський $5.

Сейнт Луїс, Мізурі: Д-р Зенон Храпливий $10.

Елизабет, Н. ДЖ.: Микола Бутович $10.

Нюарк, Н. Дж. Союз Українок (Відд. 28) $100. Т-во Ольги Васараб $10. д-р Богдан Олесницький, Мих. Цяпка, Мирослав Сольчаник, Мгр Остап Олесницький, інж. Ярослав Чипак, Дмитро Кульчицький, д-р Ілля Карапінка, Ольга Банах; Никифор Гаврилюк, Ольга Гаврилюк, д-р Я. Восвідка, інж. Тарас Дурбак, д-р Роман Граб, д-р Волод. Гук, Волод. Фурсик, Іван Романчук, д-р Степан Тисовський й інж. Олекса Скробко по $10. Василь Васильків і д-р Волод. Станецький по $5. Семен Маґаляс $5.

Джерзі Сіті, Н. Дж.: Василь Пащак і Іван Жулинський по $10.

Мілвил, Н. Дж.: Волод. Романків $5.

Перт Амбой, Н. Дж.: Анна Ратич і Любомир Ратич по $4.

Соммит, Н. Дж.: Сергій Колінський $10.

Трентон, Н. Дж.: Іван Докторук, Іван Бойцун, Богдан Ковшевич, і Олександр Шавлач по $10. Мих. Кащук, Сильвестер Петруняк і Ярослав Гафткович по $5. Василь Савула $4.

Юніон, Н. Д.: Анна Настюк $10.

Амстердам, Н. Й.: Ярослав і Марія Почапські $20. Павло Чучман, Теодор Кокорудз і д-р Іван Левкович по $10.

Асторія, Л. Ай., Н. Й.: Український Демократичний Клюб $100. Бр. св. Миколая (Відд. 5. УНС), Г. Мотрук, Антін Климишин, Павло Барнич, Іван Сидор, Мих. Борис, Мих. Галан, Кирило Добрянський всі по $10. Іван Макаревич, Анна Бурдиґа, Мих. Заровенний, Андрій Гула, Мих. Левицький, Григ. Василик, Андрій Микитин, Андрій Паламар по $5. Микола Петриляк і Роман Гойдиш по $2. Богдан Віраковський $1.50. Софія Дацишин $1.

Бабилон, Л. Ай., Н. Й.: Відділ 433 УНС $10. Конст. Шинкар $5.

Бронкс, Н. Й.: Степ. Кізима $5.

Бруклин, Н. Й.: Український Центральний Комітет (із Шевченківського свята) $120. Василь Ко. (для науковців) $30. Лев Миронюк $25. Н. Цибрівський і М. Баглай по $10. В. Поворозник $5.

Коговз, Н. Й.: Комітет для вшанування памяти от. Петлюри, Осип Дзямба й Петро Ґуреш по $5.

Квінс, Н. Й.: д-р Василь Лев $10.

Лерчмонт, Н. Й.: д-р К. Паньківський $10.

Ню Йорк Сіті: Український Народний Союз (з Конвенцією) $7,340.75, Українське Жіноче Об'єднання $400. Т-во Дністер $100. Укр. Прав. Авток. Церква (з 50-ліття подружжя пп. Редчуків) $20. Микола Кобрин і Осип Кудрик по $15. Роман Куссов, Степ. Сприниський, інж. М. Лепкалюн, інж. В. Хамула, Д. Воловодюк, Нестор Стешин, Іван Тимців, Микола Чубатий, Микола Дзюма, д-р Сава Никифоряк, Анна Никифоряк, Любомира Копачинська, Микола Крижанівський, Осип Вовк, Вальтер Познаківський, Павлина Смеречинська, Григорій Український, Дмитро Коваль, Степан Бартко, Іван Марусевич, Евгенія Добрянська, Василь Грибик, Василь Мисак, В. і О. Бродин, д-р Іван Тершаковець, Микола Яремко, Волод. Чупа, Іван Луцик, Юрко Мердак, Пилип Кульчицький, Степан Орловський, Методій Кікта, Іван Чарторийський, Волод. Бущак, Евст. Козопас, Тиміш Шевчук, Волод. Кукура і Микола Чопик по $10. Д-р Р. Голіят $10. Мих. Коваль, Степ. Бригідер, Ніна Дмитренко, Іван Базарко, Антін Цапар, Іван Лащик, Анастазія Петрашко, Микола Сирота, Василь Стадник, Василь Сєрант, Волод. Семенюк по $5. Апол. Осадца, Д. Олійник, Ізидор Івашків по $3. Микола Понеділок $2. М. Чопик (за плакати) $2.

З віча в Ню Йорку: Яків Гаврилко $25. Кассіян Добрянський, Максим Паньків, Антін Сович, Гнат Марчак, д-р Ярослав і Марія Макарушки, Л. Івченко, Д. Галичин, д-р Л. Мишуга по $10. М. Іванів, пп. Дигдали, Анна Маличин, М. Матійчин, Джон Панчук, Остап Підгайний, К. Кушнір, В. Грицко, М. Брездень, Ілько Мицко, Джон Гелетій, д-р Р. і Лідія Осінчуки, М. Дячишин, С. Бондарчук, М. Малетич, В. Хоміцький, Мих. Гурин по $5. Алексадер Зитинський $4. Джон Кулик $3. Семен Мацола, В. Белей, Мих. Школяр, Жанет П. Бенцал, М. Клячко, М. Дзюма, Степан Мартинюк, Волод. Криса, Мик. Томичак, М. Угорчак, С. А. Пельц, С. Костик, О. Чеметинський, В. Купчак, К. К. Пелешок, Дарія Кульчицька, Гумфрей Баляс, пані Е. Корпало, Б. Вітюк, і І. Хамуляк по $2. Інші по $1 і дрібними разом $150.31.

Лонґ Айленд, Н. Й.: Мих. Крупка $5.

Петерсвил, Н. Й.: Мик. Вільчинський $10.

Йонкерс, Н. Й.: д-р Василь Кіналь $20. Волод. Островський, Мирослав Островський і Волод. Безанюк по $10.

Рачестер, Н. Й.: УКК-Відділ Рачестер $30. Людвик Бах, Мир. Тіцький, Р. Гладун, Т. Шевчук, Ант. Фалюсевич, І. Деркач, Мик. Лилак, Мих. Лотоцький, Мих. Лялька, І. Шурин, О. Тимоць, Мих. Малинівський, Ольга Малинівська, Наталя Малинівська, Кость Шевчук, Мих. Білозір, Іван Васьків, Мих. Єйна, Петро Яриш, Роман Домбчевський, Іван Белей, Микола Словаківський, по $10. Марія Холєвчук, Мих. Яремчук, Мик. Перчик, Данило Квасниця, Ева Ґерула, Тома Ґерула, Петро Гринів, М. Перчак, Василь Матвійчик, Волод. Кольцьо, Волод. Тарнавський, Ілько Сідельник, Ст. Ґлембіцький і Іван Олексин по $5. П. Яковина $4. Мик. Костинюк, І. Кристюк і Іван Мелешко по $3. П. Зубрицький, Р. Павлічко, Ст. Ващук, Кирило Смеречинський, Семен Попіль, і Василь Пригода по $2. П. Тверохліб $2. М. Жеруха, Р. Вітковицький і Ст. Сверида по $1.

Саффер, Н. Й.: Микола Бреньо $10.

Сиракюз, Н. Й.: Микола Ковбаснюк і Лев Чумак по $25. Гаврило Туркевич і М. Сніґур по $15. Зеновій Бендерський, Волод. Ґоджак, Іван Пігуляк, Антін Яворський, Д. Оринич, Д. Ткач, Мих. Семчишин, Волод. Прибила, Мих. Каній, Анастазія Лаба, Михайлина Олійник, Ілля Лущак, Олекса Шмокалюк, В. Осухівський, М. Ґодзак, Григ. Новий, Т. Лучишин, Ю. Копко, В. Гузиляк, Микола Кочан, Укр. Золотий Хрест, Іван Гриник, Іван Новинчук, Мих. Іванюк, Василь Равлінко, Мих. Мерва, Мик. Проскуренко, Омелян Підцерковний, Осип Руцький, Мих. Граб, Іван Миколаєвич, Іван Луцак, Павло Гриник, Дмитро Майкович, Зеновій Євчук, Іван Пиндус, Григ. Вазар, Мих. Каній, Степ. Кульчицький, А. Гайдук, М. Адамчак і Василь Дячук по $10. Мих. Вобецький, Ілля Каменюк, М. Пастушенко, І. Лучишин, В. Гриник, Анна Танасишин, К. Рибка, Франк Боївка, В. Петрів, Д. Захарук, О. Кунцьо, В. Жмур, Тимко Гриник, Евстах Машталер, Ст. Козуб, Марія Шміт, Анастазія Бондар, І. Тимчій, В. Мушала, Василь Майкович, Мир. Яворський, Текля Шкляренко, Микола Шуль і Мих. Клюсик по $5. Лука Залецький $8. Г. Моздір, Т. Велич і К. Бусько по $4. Данило Матвійчук $3. Степан Пилипишин, Іван Лесюк, Андрій Кудлик, Іван Кіцак, Кирило Бурак, А. Гірняк, Юрій Ківерчук, Онуфрій Грипа і Василина Рощак по $2. Марія Павліна, Мих. Костик, Юрій Дашкевич, Марія Кравець, Григ. Олинич, Д. Опар і Д. Паюк по $1.

Вест Ісліп, Н. Й.: Д. Завируха (збірка) $20.

Вотерблит Н. Й.: Іван Гаврилів $10.

Менчестер, Н. Гемшир: Микола Шуфлят і Марія Шуфлят по $10.

Клівленд, Огайо: Братцво св. Петра й Павла Від 102 УНС $177 за таких: Братцво св. Петра й Павла $50. Д. Шмаґала і Мих.-Степан Мозильовський по $25. М. Бобечко, Місс Естел Гнот, В. Цюпа, М. Кривий, Діоніз Давидович, М. Павлюк, по $10. П. Гнатяк, Сенько Віґановський і Степан Шмаґала по $5. Гр. Голубець $2. Запорозька Січ 251 Відд. УНС $100. Відд. 364 УНС $35. Михайло Стефаник $12.50. В. Баранський, Параскевія Молодець, Микола Піхурко, Ярослав Дзядига, Степан Дідула й Іван Ведмедик по $10. Мих. Матіїшин і Атанас Садовський по $9. Іван Жиґа $5. Антін Банась $3. Іван Кокітко, Анна Третяк, Осип Кирик і М. Федорчак по $1.

Гарфилд Гайтс, О.: д-р Софія Парфанович $5.

Лорейн, О.: Осип Н. $10.

Мовнт Сейнт Джозеф, О.: Семен Рогатюк і Ніна Фортзінська по $10.

Стейбенвил, О.: д-р Мих Дудра $10.

Толідо, О.: д-р Борив Филипчак $20.

Ембридж, Пенсилвенія: Юрій Форис $25. І. Войтович, І. Антошик, М. Чередарчук, О. Литвин і М. Михайлишин; по $5. Степ. Махник, Іван Савкулич, М. Владичек по $2. М. Родьо, О. Родьо, П. Вороновський, А. Дзюма, П. Михайлишин, М. Дзюбінський і Т. Лисак по $1.

Арнолд, Па.: І. Н. Федан $10.

Бетлегем, Па.: о. Е. Цегельський, Гнат Балазюк, Амброз Маруненко, по $10. Роман Гарас $5. Ю. Цегельський $1.

Честер, Па.: УКК-Відд. Честер $50. Осип Матківський, Софія Кандюк, Атанас Кобрин, Ярослава Кобрин, Мих. Севрук, Осип Сарахман і М. Давид по $10. Іван Витіш і Степан Микита по $5. Петро Кічула й Любомир Микита по $2.

Моррисвил, Па.: Ф. Калитчук $7.

Норттемптон Па.: Лука Демчук $10.

Ню Кензинґтон, Па.: Микола Ткачук $10.

Пітсбурґ, Па.: Українська Народна Поміч $75. Н. Богонович і Б. Міхняк по $10. Мих Оленик $5.

Патставн, Па.: Юліян Струтинський $10.

Тамаква, Па.: о. Ю. Дубицький $10. Омелян Волосянський $5.

Тейтеносвил, Па.: Іван Беген $3.

Вілкс Бери, Па.: М. Чолій $3.

Филаделфія, Па.: Т-во Любов Від. 45 УНС $50. Т-во Поступ (296 Відділ) і Анна Федак по $25. Лідія Дяченко $20. Степан Петик, П. Турчин, М. Викрикач, Дмитро Литвиненко, Акилина Литвиненко, Гаррі Штогрин, М. Дубас, О. Горохівський, д-р Павло Дубас, Мих. Бурий, Волод. Лотоцький, Павло Годач, Іван Дармограй, Юрій Васюк, Микола Мостовий, Іван Лобір, д-р Л. Цегельський, Б. Катамай, В. Блавацький, Іван Олексишин, Мих. Лукавецький, Т. Свистун, Ст. Сеґер, Волод. Маєвський, І. Запряла, Роман Петрів, Мих. Середа, П. Марчуха, і Вартоломей Грималюк по $10. В. Демчишин, Ярина Калиняк, В. Лобурак, І. Антоняк, М. Мікевич, О. Дмитришин, В. Кострубяк, В. Тимошенко, Евгенія Лукавецька, Василь Петрів, Мирослав Петрів, Ст. Олесь, А. Міджак, Мирослав Солтис, Василь Лавро й Петро Тарнавський по $5. Марія Вовк $3. П. Лопух, Гр. Дарожовський і М. Мадай по $2. Іван Банах, А. Кудлак, і Іван Жмутин по $1.

Вунсакет, Ровд Айленд: Розалія Вецал (збірка на похороні) $26. Василь Бурак $10. Т. Кльован, Ю. Маланчин, по $5. О. Галиш, Д. Деронюк, П. Кцярський, по $2. Мих. Голубець, І. Пристава, І. Мацкевич, Волод. Костів, О. Городецький, Мик. Орловський, Василь Вуката, Ілля Мединський і Гр. Гойкович по $1.

Єнктон, Савт Дакота: Юрій К. $5.

Вілінґ, Вест Вирджінія: А. Куцло (за плакати) $3.

Джефферсон, Висканзин: Катерина Яремко $12.

Справлення попередних похибок: має бути **Форествил, Конн.:** Теодор Піх $10.

Плейнфилд, Н. Дж.: Волод. Дибайло $10.

Куртис Бей, Мд.: Іван Мацкула $10, Анлегина Талан $2.

ЗАХ. НІМЕЧЧИНА ПІД ТЕРОРОМ МОЖЛИВОСТЕЙ НОВОЇ ВІЙНИ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

Вже не раз зверталися представники Західної Німеччини до союзників, щоб одержати ґарантії перед аґресією. Союзники від цього відмовляються і твердять, що найкраща ґарантія це перебування окупаційної армії в Німеччині. Напад на Німеччину викликав би зразу загальну світову війну. Були проєкти створити в Німеччині федеральну поліцію для збільшення безпеки, але до вибуху конфлікту в Кореї ці проєкти відкидалися. Тільки тепер на нарадах в Лондоні цей проєкт розглядають як поважну справу.

Вибух війни в Кореї показав німцям небезпеку, в якій вони перебувають. Скрізь помітно трівогу. Перелякані господині кинулися купувати харчі. Викупили цукор і смалець. — Смалець вже можна дістати, але з цукром дуже трудно, треба обійти кілька крамниць, — щоб купити фунт. Дехто купує запаси мила. Заклики уряду проти панічних закупів не помагають багато.

Серед політично думаючої частини населення помітно сильне хвилювання. Помітне старання не дразнити большевиків. Німецькі капіталісти відмовляються жертвувати на протибольшевицьку діяльність в совєтській зоні Німеччини. Цікавий факт, що німецькі партії мають порівнюючи мало записаних членів. Люди бояться майбутніх переслідувань. Напруження збільшують німецькі комуністи. Вони ночами ліплять на мурах і на вікнах крамниць летючки „Говговм — німецький народ хоче миру", або „Окупаційні власті, забирайтесь звідсіль". Ця аґітація має залякати німецьке населення і зломити дух спротиву проти комунізму.

Напруження в Німеччині дуже велике. Всі зі страхом дивляться на розвиток подій в Кореї і ждуть на рішення великих держав з нескритою трівогою, не маючи найменшої можливости вплинути на збереження миру, від якого залежить життя німецького народу.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЧАРТЕРУ О.Д. ЗАЛЕЖНЕ ВІД ЦЕРКОВ.

Клівленд. Суддя Дж. В. Есті з Верховного Суду Канади виголосив промову на восьмім світовім конґресі баптистів, а в ній сказав, що збереження чартеру Обєднаних Держав залежить від християнських церков цілого світу. У зїзді бере участь 20,000 делеґатів з 48 країн. — Мир мусить прийти внаслідок іншої сили ніж атомова бомба. Ні страх ні насилля не можуть бути постійними засобами миру, сказав суддя до них. „Одначе мир вимагає теж аґресивної акції Християнської Церкви", пригадував він.

ПОДЯКА.

ВП. п. **Михайлові Баранові** та його дружині, що забрали нас із Европи до Америки й дали перший захист і поміч, — щиро дякує, бажає щастя та здоровля їм —

Петро Бендерський,
з дружиною і дітьми.

ПОДЯКА.

Цією дорогою складаємо щиру подяку всім тим, що віддали останню прислугу і пошану Дорогому нашому і незабутньому Мужові, Батькові, Дідусеві і Шваґрові бл. п. **Миколі Машталірові, який упокоївся в Бозі дня 27. червня ц. р. у Дітройті.**

Зосібна сердечно дякуємо Всч. Отцеві Пароховому **О. Шмондюкові**, погребникові п-ві **С. Богачеві**, п-ві диригентові **Дм. Атаманцеві** і хористам, п-ві д-рові **Д. Квітковському** за прощальну промову та тим, що несли тлінні останки Покійного на вічний супочинок.

Далі дякуємо всім рідним, друзям і організаціям за квіти на могилу Покійного, та за служби Божі, зокрема дякуємо Українському Золотому Хрестові, відділ ч. 30 у Гемтремку за Панахиду, Організації Державного Відродження України, відділ ч. 4 у Гемтремку, Українському Демократичному Клюбові, Українському Народному Союзові, відділ ч. 94 ім. М. Шашкевича у Гемтремку, відділові О.Д.-В.У. у Клівленді за квіти і $5 на збірку, Хорам ім. Котляревського і Думка та всім тим, що в той чи інший спосіб причинилися до віддання останньої чести Покійному.

Горем прибиті
М. Машталір, дружина,
Діти, родина.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Др. Я. Б. — Вибачайте за припізнення.

С. Б. — Не тільки Ваш, але й інший матеріял був невидрукований, бо не було змоги переписувати статті українськими буквами.

Ю. С. — Як не відповідаємо, значить, що не можемо друкувати, бо на ту тему уже маємо багато інших матеріялів. До того годі містити в газеті раз-у-раз матеріяли на одну і ту саму тему, переповідаючи те саме, що вже було описане в фейлетонах чи статтях, теж очевидцями і такими, що були в концентраційних таборах у Німеччині й на Далекому Сході. Правда, майстер пера знайде на все іншу форму і переповість цікаво. Але не всякому цей дар даний!

В. С. Балтімор, Мд. В „архіві" неполагоджених справ знайшли ми Ваш лист. Ви піддали цікаві теми. Пишіть, будь ласка. Думаємо, що вони повинні зацікавити кожного з нас.

В. Т., Бруклин, Н. Й. — Певно, що було б добре усі ті карти мати в „Свободі", але звідки взяти грошей на покриття коштів? Ваші пропозиції нам до вподоби, але нажаль — наші фінансові засоби дуже слабі.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую моїх дядьків, трох рідних братів мого батька, **Григорія Лучкания**, з Київщини, Таращанського Уезда повіту, село Теліжниці, котрі виїхали перед першою світовою війною до Америки. Хто мав би якісь відомості прошу ласкаво писати на адресу: **Wolodymyr Luczkan, 24 Charter Oak Ave., Hartford, Conn. U.S.A.**

АЛЕКСАНДЕР МІНКОВИЧ з Либохорів, повіт Турка, шукає свого брата **ІВАНА МІНКОВИЧА** (Нуся) що виїхав перед першою світовою війною до Америки і жив в околиці Ню Йорку. Хто знав би щось про нього прошу ласкаво повідомити мене на таку адресу:

ALEXANDER MINKOWICZ
Andrew Nursery Co.
Faribault, Minn.

ТАРЗАН, ч. 2393. Затримані як закладники.

Коли з висоти свого сиджения малпочоловік побачив, як великий транспортний літак почав осідати на милю від правильного шляху...

...він знав, що щось діється недобре і тому подався до віддаленого берега.

Коли літак докотився до зупинки на великому побережжі...

...вбивник приневолив співпілота Ренді Чендлера й господиню Діну йти перед ним.